

အစီရင်ခံစာအကျဉ်းချုပ်

အသိအမှတ်ပြုရန်နှင့် ပြုပြင်ရန်

အလွတ်သဘော အမှန်တရားပေါ်ပေါက်ရေး စီမံချက်များနှင့်
မြန်မာနိုင်ငံတွင် တရားမျှတမှု ပေါ်ထွန်းစေရေး

အသိအမှတ်ပြုရန်နှင့် ပြုပြင်ရန်

အလွတ်သဘောအမှန်တရားပေါ်ပေါက်ရေးစီမံချက်များနှင့် မြန်မာနိုင်ငံတွင် တရားမျှတမှုပေါ်ထွန်းစေရေး

မြန်မာနိုင်ငံတွင် အမှန်တကယ် ပွင့်လင်းသည့်၊ တာဝန်ယူတာဝန်ခံမှုရှိသည့် အစိုးရတစ်ရပ် ဖြစ်ရန်ဆိုလျှင်၊ အတိတ်နှင့် လက်ရှိဖြစ်နေသည့် လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများအပေါ် ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းရန် မရှိမဖြစ် အရေးကြီးပါသည်။ ယခုသုတေသန စာတမ်းတွင် မြန်မာပြည်သူများ၏ အတွေ့အကြုံများကို တင်ပြနိုင်ရန် ကြိုးပမ်းထားပြီး၊ လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှု ဧရိယာနယ်ပယ် ၃-ခုကို အလေးပေးဆောင်ရွက်ထားပါသည်။ ယင်း တို့မှာ- တရားမဝင် အကျဉ်းရုံးသတ်ဖြတ်မှုများ၊ နှိပ်စက်ညှဉ်းပမ်းမှုများနှင့် မြေယာသိမ်းပိုက်မှုများပင် ဖြစ်ပါသည်။ ယခုစာတမ်းတွင် (ND-Burma) ကွန်ရက်အဖွဲ့ဝင်အဖွဲ့အစည်းများ၏ သုတေသနများကို အသုံးပြုထားပါသည်။ ဤအဖွဲ့များသည် ကျွမ်းကျင်၍ သုတေသနပြုရာတွင်၊ မြန်မာနိုင်ငံရှိ ပြည်သူများနှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းရာတွင် အတွေ့အကြုံများစွာ ရှိကြသူများဖြစ်ပါသည်။ ယခုစာတမ်းတွင် ဖော်ပြသည့်တွေ့ရှိချက်များနှင့် သုံးသပ်ထားသည့် အတွေ့အကြုံ၊ ဖြစ်ရပ်များမှနေ၍ အခြေခံ၍ အကြံပြုချက်များ ပြုထားပါသည်။ ယင်းအကြံပြုချက်များတွင် လူ့အခွင့်အရေး အခြေအနေကို တိုးတက်စေလိုသည့် အသွင်ကူးပြောင်းရေးကာလတရားမျှတမှု ဆိုင်ရာ အခြေခံမူများနှင့် အမျိုးသားပြန်လည်သင့်မြတ်ရေးအတွက် တိုက်တွန်းမှု၊ လွတ်လပ်သည့် ဒီမိုကရေစီရှိသည့် မြန်မာနိုင်ငံပေါ်ထွန်းလာစေရေးစသည့် အခြေခံမူများကို ထင်ဟပ်ဖော်ပြထားပါသည်။

သုတေသနပြုမှု နည်းစနစ်

လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများအပေါ် မှတ်တမ်းတင်ခြင်းသည် မရှိမဖြစ် အရေးကြီးပြီး၊ နစ်နာရသူ ကာယကံရှင်များ အတွက်ပြန်လည်ကုစားမှုများလိုအပ်ကြောင်းဖော်ပြပေးပါသည်။ ကွင်းဆင်းအချက်အလက်စုဆောင်းမှတ်တမ်းတင်သူ ဝန်ထမ်းများသည် သတင်းအချက်အလက်အများအပြားကို စုဆောင်းပေးခဲ့ကြပြီး၊ လူတစ်ဦးချင်း၏ ညှဉ်းပမ်းနှိပ်စက် ခံကြရမှု၊ မြေယာသိမ်းဆည်းမှုနှင့် တရားမဝင်သတ်ဖြတ်ခံရမှု ဖြစ်ရပ်များကို စုဆောင်းမှတ်တမ်းတင်ခဲ့ကြပါသည်။ ဤဖြစ်ရပ်များကိုအသုံးပြု၍ နစ်နာရသူကာယကံရှင်များ၏ သက်မွေးဝမ်းကျောင်းလုပ်ငန်းများ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာစေရန် ဆောင်ရွက်ပေးရေး မရှိမဖြစ် အရေးကြီးလှပါသည်။ ကွင်းဆင်းသုတေသနပြုသူများမှာ သေချာစွာလေ့ကျင့်သင်တန်း ပေး၍၊ တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုများ၊ မှတ်တမ်းတင်ခြင်းကိစ္စများတွင်အတွေ့အကြုံရှိနေပြီး ဖြစ်ကြသူများဖြစ်ပါသည်။ ရရှိလာ သည့် အချက်အလက်ဒေတာများကို မားတပ်စ်စနစ် (Martus system) စနစ်တွင် သိုမှီးထားပြီး၊ လျှို့ဝှက်ကုဒ်များထား ရှိသည့် သတင်းများနှင့် ဖြစ်ရပ်များကို အတွေ့အကြုံရှိသည့် သုတေသီများက စုဆောင်းထားသည့်အတိုင်း ကိစ္စအပေါ် မူတည်၍ သုံးသပ်မှုများ ပြုစေနိုင်ပါသည်။

ယခုအစီရင်ခံစာ၏ ရည်ရွယ်ချက်များအတွက် (ND-Burma) ကွန်ရက်အဖွဲ့ဝင်များက သုတေသနပြုစုဆောင်းခဲ့ကြ သည့် ဖြစ်ရပ်မှန်များတွင် တွေ့ဆုံပြောကြားပေးသူ လူပုဂ္ဂိုလ်များ၏ အမည်များကို ပြောင်းလဲထားပါသည်။ အကြောင်းမှာ ထိုသူများကို လူမသိစေရန်နှင့် တွေ့ဆုံဖြေကြားပေးခဲ့သည့် သူတို့၏ ပုဂ္ဂိုလ်ရေးလုံခြုံမှုကို ထိန်းသိမ်းပေးနိုင်ရန် ဖြစ်ပါ သည်။ သတင်းမီဒီယာများတွင် အကျယ်အပြန့်ဖော်ပြပြီးခဲ့ သည့်ဖြစ်ရပ်များနှင့် အခြားအဖွဲ့အစည်းများက ဖော်ပြခဲ့ကြ သည့် ဖြစ်ရပ်များကိုမူ ပါဝင်ပတ်သက်သူများ၏ အမည်များကို ဤအတိုင်းပါဝင် ဖော်ပြထားပါသည်။ အလွတ်သဘော အမှန်တရားပေါ်ပေါက်ရေးစီမံချက် (UTP) ၏ သတင်းလွှာများကို အောက်တွင်ဖော်ပြထားသည့် ဖြစ်ရပ်နမူနာများတွင် အကျဉ်းဖော်ပြထားပြီး၊ (ND-Burma) ကွန်ရက်၏ မှတ်တမ်းတင်အဖွဲ့က စုဆောင်းမှတ်တမ်းတင် ထားခြင်းဖြစ်ပါ သည်။

အသွင်ကူးပြောင်းရေးကာလ တရားမျှတမှု

အသွင်ကူးပြောင်းလဲရေးကာလတရားမျှတမှုဆိုသည်မှာ၊ အတိတ်ကာလမှ လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများ၏ ထိခိုက်သက်ရောက်မှုများကို ဖြေရှင်းပေးရန် ကြိုးပမ်းချက်တစ်ခုဖြစ်ပြီး၊ ပို၍ ငြိမ်းချမ်းသည့်၊ ဒီမိုကရေစီရှိသည့်၊ လူ့အားလုံးပါဝင်ဆောင်ရွက်နိုင်သည့် အနာဂတ်တစ်ခုကို ဖန်တီးပေးရန်ပင် ဖြစ်ပါသည်။ ယင်းကို အသွင်ကူးပြောင်းမှုကာလများတွင် တာဝန်ယူတာဝန်ခံမှုရှိပြီး၊ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုရှိစေရန် ရည်ရွယ်သည့် လုပ်ငန်းစဉ်များဖြင့် အကောင်အထည်ဖော်ရပါသည်။ နစ်နာရသူကာယကံရှင်များကို အတိတ်က ကြံတွေ့ခံစားခဲ့ရသည့် လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများအတွက် ပြန်လည်ကုစားမှုပေးခြင်း၊ တည်ငြိမ်သည့်၊ ရေရှည်တည်တံ့သည့် ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့် ဒီမိုကရေစီဖွံ့ဖြိုးရေးတို့ကို မြှင့်တင်သည့် လုပ်ငန်းများလည်း ပါဝင်သည်။ ‘ကုလသမဂ္ဂက အသွင်ကူးပြောင်းရေးကာလ တရားမျှတမှုကို အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆို’ ထားရာ၌၊ ‘လူမှုအဖွဲ့အစည်းတစ်ခုက အတိတ်ကာလက အကြီးအကျယ်လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှုများ၏ အမွေ၊ သမိုင်းနောက်ခံကို ဖြေရှင်းနိုင်ရေးနှင့် သက်ဆိုင်သော ဖက်စုံလုပ်ငန်းစဉ်၊ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ ဖြစ်သည်။ တာဝန်ယူ တာဝန်ခံမှု သေချာရှိလာစေရန်၊ တရားမျှတမှုကို ဖော်ဆောင်ပေးရန်နှင့် ပြန်လည်ကုစားပေးမှုများ ရရှိစေရန် ရည်ရွယ်လုပ်ဆောင်ခြင်း ဖြစ်သည်’ ဟု ဖော်ပြထားသည်။ အသွင်ကူးပြောင်းရေးကာလတရားမျှတမှု ထွန်းကလာစေရေးအတွက် လုပ်ဆောင်မှုများတွင် ယေဘုယျအားဖြင့်၊ ရာဇဝတ်မှုများကို အပြစ်ပေးအရေးယူခြင်း၊ အမှန်တရားပေါ်ပေါက်ရေးလုပ်ငန်းများ၊ ပြန်လည်ကုစားပေးမှု အစီအစဉ်များနှင့် နောက်တစ်ကြိမ်မဖြစ်ပွားစေရန် ကြိုတင်ကာကွယ်မှု အနေဖြင့် အဖွဲ့အစည်းစနစ် (အင်စတီကျူးရှင်း) ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ.. ဟူ၍ အမျိုးအစား သတ်မှတ်ခွဲခြားနိုင်သည်။

ယခုစာတမ်းတွင် ကိုလံဘီယာနိုင်ငံ၏ ဖြစ်ရပ်များနှင့် ဆက်လက်ဖြစ်ပွားနေသော လက်နက်ကိုင်စစ်ပွဲများကြောင့်၊ အကြီးအကျယ်ဖြစ်ပွားခဲ့ရသော ပြောင်းရွှေ့ထွက်ပြေးမှုများကို တာဝန်ယူဖြေရှင်းနိုင်ရန် ကြိုးပမ်းမှုအဖြစ်၊ သူတို့၏ မြေယာလုယက်ထားမှုများအပေါ် ပြန်လည်ဖြေရှင်းပေးခြင်းတို့ကို လေ့လာဖော်ပြထားသည်။ ထို့အပြင် တောင်အာဖရိကနိုင်ငံတွင် အသားရောင်ခွဲခြား ဖိနှိပ်မှုအဆုံးသတ်ပြီးနောက်၊ အမှန်တရားပေါ်ပေါက်ရေးနှင့် ပြန်လည်သင့်မြတ်ရေး ကော်မရှင်း၊ ၁၉၈၀- ၂၀၀၀ ခုနှစ်များ ပြည်တွင်းစစ်ကာလအတွင်း ပီရူးပြည်သူများအပေါ် ကျူးလွန်ချိုးဖောက်ခဲ့ကြသည့် အကြမ်းဖက်မှုများနှင့် ဆိုးရွားပြင်းထန်သည့် လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများအပေါ် အမှန်တရားပေါ်ပေါက်ရေးနှင့် ပြန်လည်သင့်မြတ်ရေး ကော်မရှင်း (Comisión de la Verdad y Reconciliación) က ဖြေရှင်းဆောင်ရွက်ခဲ့ပုံ တို့ကိုလည်း လေ့လာဖော်ပြထားပါသည်။ ယခုလေ့လာမှုသည် ကမ္ဘာတစ်လွှားမှ အသွင်ကူးပြောင်းလဲရေးဆိုင်ရာ တရားမျှတမှုဖြစ်ပေါ် စေရေးအတွက် ကြိုးပမ်းမှုများကိုလေ့လာပြီး၊ မြန်မာနိုင်ငံအခြေအနေနှင့် မည်သည့်ကိစ္စများ အောင်မြင်ခဲ့သည်၊ မည်သည့်ကိစ္စများက မအောင်မြင်ဖြစ်ခဲ့ရသည်ကို လေ့လာအသုံးပြုနိုင်ရန် အထူးအရေးကြီးပါသည်။ သို့သော်လည်း မြန်မာနိုင်ငံ၏ လက်ရှိအခြေအနေကိုလည်း ထည့်သွင်းအသိအမှတ် ပြုထားရန်လည်း အရေးကြီးပါသေးသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ အစိုးရသည်၊ ၂၀၁၁ ခုနှစ်တွင် တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းသော အရပ်သားအစိုးရအဖြစ် အသွင်ကူးပြောင်းခဲ့ပြီး ဆိုသော်လည်း၊ ယခင်စစ်အစိုးရခေါင်းဆောင်များကသာ နေရာရယူထားဆဲ ရှိပါသည်။ ဖြစ်ရပ်လေ့လာမှုများတွင် ဖော်ပြထားသည့်အတိုင်း အရပ်သားပြည်သူများအပေါ် ကျူးလွန်ချိုးဖောက်မှုများလည်း ဆက်လက်ဖြစ်ပေါ်နေဆဲ ရှိသည်။

၁ ကုလ အထွေထွေအတွင်းရေးမှူးချုပ်က ကုလသမဂ္ဂသို့ တင်သွင်းသည့် အစီရင်ခံစာ- ‘ပဋိပက္ခလွန် လူမှုအဖွဲ့အစည်းများ၌ တရားဥပဒေ စိုးမိုးရေးနှင့် အသွင်ပြောင်းလဲမှုဆိုင်ရာ တရားမျှတမှု’ (The Rule of Law and Transitional Justice in Conflict and Post-Conflict Societies)၊ Report of the Secretary-General UN Doc. No. S/2004/616 (Aug 23; 2004).

အစိုးရသစ်၏ အာဏာ၊ ဩဇာကြီးသည့်နေရာများကို ယူထားကြသူများသည် ယခင်စစ်အစိုးရဟောင်းမှ ခေါင်းဆောင်များ ဖြစ်ကြပြီး၊ ယခင်က အပြင်းအထန် ပြည်သူ့အပေါ် ဖိနှိပ်ခဲ့ကြသူများ ဖြစ်သည်။ လက်ရှိအစိုးရကလည်း လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများ အဆုံးမသတ်သေးပါ။ မြန်မာအစိုးရအနေဖြင့် အောက်ပါအကြံပြုချက်များကို အကောင်အထည်ဖော် လုပ်ဆောင်ရမည်ဖြစ်ပြီး၊ ပြည်သူများအပေါ် သူတို့ကျူးလွန်ခဲ့ကြသည့် ရာဇဝတ်မှုများကို စတင်၍ တစ်စုံတရာပြန်လည်ပေးလျှော်မှုများ ဆောင်ရွက်ရမည် ဖြစ်ပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ အစိုးရအတွက် (ND-Burma) ကွန်ရက်၏ အကြံပြုချက်များ

မြန်မာအစိုးရက ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးကို လုပ်ဆောင်ရန် လိုအပ်သည်။

- မြန်မာအစိုးရ၏ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးလုပ်ငန်းစဉ်များ၏ ပင်မကိစ္စတွင် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေပြုပြင် ပြောင်းလဲရေး ပါဝင်ရမည်ဖြစ်ပြီး၊ တိုင်းရင်းသားလူနည်းစုများ၏ လိုအပ်ချက်များကို ဖြေရှင်းပေးနိုင်ရမည်။ အလားတူပင် လူ့အခွင့်အရေးများ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ပေးနိုင်ရေးအတွက်နှင့် အကျယ်အပြန့် ဖြစ်ပွားနေသည့် လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများနှင့် စစ်ရာဇဝတ်မှုများနှင့် ပတ်သက်၍ ‘အပြစ်ရှိသော်လည်း အပြစ်ပေးခံရခြင်းမှ ကင်းလွတ်ခွင့်ရနေစေသည့် ယဉ်ကျေးမှု’ အပေါ် ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းနိုင်စေရန်၊ သီးခြားလွတ်လပ်သည့် တရားစီရင်ရေးစနစ် တစ်ရပ်ကိုလည်း ဖွံ့ဖြိုးစေရမည်။
- နိုင်ငံသားများက သူတို့၏အခွင့်အရေးများ ချိုးဖောက်ကျူးလွန်ခံရလျှင် တိုင်ကြားနိုင်စေရေးအတွက် စနစ်ယန္တရားများကို အစိုးရက ထိရောက်မှုရှိအောင်နှင့် ပွင့်လင်းမြင်သာစွာ ဆောင်ရွက်ပေးရမည်။ ယင်းသို့သော စနစ်လုပ်ငန်းစဉ်များတွင် နောက်ထပ်ဆက်လက်၍ ဆောင်ရွက်ပေးသည့် လုပ်ငန်းစဉ်များပါဝင်သင့် ပြီး၊ ဤသို့ တိုင်ကြားမှုအတွက် စစ်တပ်နှင့် တစ်သီးပုဂ္ဂလများ၊ သို့မဟုတ် အုပ်စုများထံမှ လက်တုံ့ပြန် မခံရစေရေးအတွက် လုံလောက်သည့် ကာကွယ်ပေးမှုများ ဆောင်ရွက်ပေးရမည်။ လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှုများကို ဥပဒေကြောင်းအရ ဖွင့်ချဖော်ထုတ်ရန် ကြိုးပမ်းမှုတွင် စစ်တပ်က ဖိနှိပ်တားဆီးနေသည်မှာ ဘရန်ရှောင်၏ အမှုက အထူးသဖြင့်၊ သက်သေပြနေသည်။^၂
- အစိုးရက ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးနှင့် တရားစီရင်ရေးစနစ် ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးကို ကမကထပြုစတင်ရမည်ဖြစ်ပြီး၊ ရာဇဝတ်ကြောင်းဆိုင်ရာ စုံစမ်းစစ်ဆေးမှုများမှ တပ်မတော်က ကင်းလွတ်ခွင့်ရနေစေသည့် ကာကွယ်ပေးမှုများကို ဖယ်ရှားရမည်။

ပဋိပက္ခဖြစ်ပွားရာနှင့် တိုင်းရင်းသားဒေသများတွင် စစ်အင်အားကို လျော့ချသင့်သည်။

- စစ်အင်အားတိုးချဲ့နေမှုကို လျော့ချရမည်။ အစိုးရက တပ်အင်အားလျော့ချပေးခြင်းဖြင့်၊ စခန်း/ အခြေစိုက်များဖယ်ရှားပေးခြင်းဖြင့်၊ ယခင်စစ်ပွဲများဖြစ်ပွားခဲ့သည့် နေရာများကို စစ်မဲ့ဇုန်များဖြစ်လာအောင်ဆောင်ရွက် ရမည် ဖြစ်ပြီး၊ ငြိမ်းချမ်းရေးသို့ အသွင်ကူးပြောင်းလိုကြောင်း သိသာအောင် အချက်ပြရမည်။
- ရေတိုကာလတွင်၊ စစ်တပ်များ တိုးချဲ့ချထားမှုကြောင့် ထိခိုက်သက်ရောက်ခဲ့ရသော အရပ်သား ပြည်သူများအတွက် လုံခြုံသော နှစ်နာမှုများတိုင်ကြားရေး လုပ်ငန်းစဉ်တစ်ရပ်ကို ဖော်ဆောင်ပေးရမည်။ ကျူးလွန်ချိုးဖောက်မှုများအပေါ်တွင်လည်း တာဝန်ယူ၍ အရေးယူဆောင်ရွက်ပေးရမည်။
- အစိုးရအနေဖြင့် စစ်ကြောင့် ထိခိုက်ထွက်ပြေးခဲ့ရသည့် စစ်ရှောင်ပြည်တွင်းဒုက္ခသည်များ (IDPs) များကို မိမိဆန္ဒအလျောက်၊ လုံခြုံသော အိမ်ပြန်မှုဖြစ်စေရန် ကမကထပြု ကြိုးပမ်းပေးရမည်။

^၂ Fortify Rights (2015) ‘Myanmar: Overturn Wrongful Conviction of Brang Shawng,’ [online] available at: <http://www.fortifyrights.org/publication-20150218.html>.

ပြန်လည်ကုစားမှုများ၊ ပြန်လည်ထူထောင်ပေးမှု၊ ပြန်လည်ပေါင်းစည်းစေမှု အစီအစဉ်များကို မြန်မာအစိုးရက ပံ့ပိုးစီစဉ်ပေးရမည်။

- လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများနှင့် အတင်းအကျပ် ရွှေ့ပြောင်းထွက်ပြေးမှု ဖြစ်စေခဲ့သည့်ချိုးဖောက် ကျူးလွန်မှုများကို အသိအမှတ်ပြုရန်နှင့် တောင်းပန်ရန်။ နစ်နာရသူများနှင့် ကျူးလွန်သူများအကြားယုံကြည်မှုကို ပြန်လည်တည်ဆောက်ပေးရန် တိုက်တွန်းသည်။
- လက်နက်ကိုင် စစ်ပွဲများ၊ နိုင်ငံရေးလှုပ်ရှားမှုနှင့် အခြေခံကျသည့် နိုင်ငံသားအခွင့်အရေးများအပေါ်ဖိနှိပ်ခဲ့ခြင်းတို့ကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသည့် လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်ခံရမှုများအတွက် ပြန်လည်ကုစားပေးသည့် ပြန်လည်နာလံထူရန် ဆောင်ရွက်ပေးသည့် နစ်နာရသူကာယကံရှင်များကို လူမှုအဖွဲ့အစည်းနှင့် ပြန်လည်ပေါင်းစည်းမှု ဖြစ်စေမည့် အစီအစဉ်များ သေချာတည်ထောင်၊ ဆောင်ရွက်ပေးရန်။
- လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှုများကြောင့် ခံစားနစ်နာခဲ့ရသူများအတွက် ပို၍ကောင်းမွန်သော သက်မွေးဝမ်းကျောင်းကိစ္စများ၊ ပညာရေး၊ ကျန်းမာရေး စောင့်ရှောက်မှုနှင့် အခြားသော နစ်နာမှုများအတွက် ပံ့ပိုးဆောင်ကျဉ်းပေးနိုင်မည့် အစီအစဉ်များကို ဆောင်ရွက်ရန်။
- အိမ်ပြန်လာရန် ဆုံးဖြတ်သည့် ပြည်တွင်းစစ်ရှောင်ဒုက္ခသည်များ (IDPs) အတွက်၊ လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်ခံရမှုများကြောင့် နစ်နာဆုံးရှုံးရသည့်များကို ဖြေရှင်းပေးသည့် အစီအစဉ်များ သေချာဆောင်ရွက်ပေးရန်။ ဥပမာအားဖြင့်- နစ်နာဆုံးရှုံးရသည့် ပိုင်ဆိုင်မှုများ၊ ဝင်ငွေများပြန်လည် ဖြည့်ဆည်းပေးခြင်းမျိုး ဖြစ်သည်။
- လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်ခံစားခဲ့ကြရသူများ၊ ရပ်ရွာလူထုများနှင့် ကျူးလွန်ချိုးဖောက်ခဲ့ကြသူများ အတွက် အသိပညာပေးသည့် အစီအစဉ်များ တည်ထောင်သင့်ပါသည်။ ထိုအခါမှသာ အသိပညာပေးခြင်း၊ အရည်အသွေးမြှင့်တင်ပေးခြင်းဖြင့်၊ လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှုများ နောက်တစ်ဖန် မဖြစ်ပေါ်လာစေရန် ကာကွယ်ပေးနိုင်မည် ဖြစ်သည်။
- နစ်နာရသူ ကာယကံရှင်များ၏ ထိခိုက်နစ်နာမှုများအပေါ် အသိအမှတ်ပြု၍၊ ပြန်လည်အောက် မေ့ဖွယ် လုပ်ငန်းစဉ်များ စတင်ဆောင်ရွက်ပေးရန်။

နိုင်ငံတကာမိသားစုအတွက် အကြံပြုချက်များ

- မြန်မာနိုင်ငံတွင်၊ အမှန်တရားပေါ်ပေါက်ရေးကော်မရှင် ထူထောင်နိုင်ရန် နိုင်ငံတကာမိသားစု အနေဖြင့်၊ ဖြစ်နိုင်ပါက အရည်အသွေးမြှင့်တင်ပေးခြင်း၊ ကျွမ်းကျင်မှုများ၊ ဖြန့်ဖြူးပေးမှုများ ဆောင်ရွက်ခြင်းနှင့် ဘဏ္ဍာငွေ ပံ့ပိုးခြင်းစသည့် တန်ဖိုးမဖြတ်နိုင်သည့် ပါဝင်ပတ်သက်မှုများ လိုအပ်သည်။
- မြန်မာနိုင်ငံ အစိုးရအနေဖြင့် အမှန်တရားပေါ်ပေါက်ရေးနှင့် ပြန်လည်သင့်မြတ်ရေးအတွက် ဆောင်ရွက်လာစေရန်၊ နိုင်ငံရေး၊ စစ်ရေးခေါင်းဆောင်များနှင့် တွေ့ဆုံဆွေးနွေးမှုများမှတစ်ဆင့် ပြဿနာကို ထောက်ပြပြောဆိုရင်း၊ လုံလောက်သည့် ဖိအားများကို နိုင်ငံတကာမိသားစုက ပေးသင့်သည်။ ထို့အပြင် နိုင်ငံတကာမိသားစု အနေဖြင့် မြန်မာအစိုးရနှင့် ထိတွေ့ဆက်ဆံနေသည့် အခွင့်အလမ်းများကို အသုံးပြု၍လည်း ဖိအားများ ဆောင်ရွက်သင့်သည်။
- နိုင်ငံတကာမိသားစုအနေဖြင့်၊ စီးပွားရေးဒဏ်ခတ်အရေးယူမှု စသည့် လုပ်ဆောင်နိုင်သော အစွမ်း အာဏာကို သုံး၍ မြန်မာအစိုးရအနေဖြင့်၊ အတိတ်ကာလက ကျူးလွန်ခဲ့သည့် ရာဇဝတ်မှုများနှင့် လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများကို ဖြေရှင်းပေးရန် တိုက်တွန်းသင့်ပါသည်။ ဤသို့ဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ အပြောင်းအလဲတွင်၊ အသွင်ကူးပြောင်းလဲရေးကာလတရားမျှတမှုသည်၊ နိုင်ငံတကာမိသားစု၏ ပါဝင်ဆောင်ရွက်နိုင်မည့် လုပ်ငန်းတာဝန်တစ်ရပ် ဖြစ်လာစေရန် သေချာဆောင်ရွက်သင့်ပါသည်။

- အတိတ်ကာလက လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများအပေါ် အသိအမှတ်ပြုခြင်းနှင့် ယင်းတို့ကို ဖြေရှင်းပေးရန် ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်မှုများ ဖော်ပြခြင်း အပါအဝင်၊ လူ့အခွင့်အရေးအခြေအနေများ တိုးတက်လာပါက၊ ကျန်ရှိနေသေးသည့် စီးပွားရေးဒဏ်ခတ်ပိတ်ဆို့မှုများကို ဖယ်ရှားသင့်ပါသည်။
- အစိုးရအနေဖြင့် နှစ်နာရသို့ ကာယကံရှင်များအတွက် ပြန်လည်ကုစားပေးရေးဆိုင်ရာ မူဝါဒများနှင့် အစီအစဉ်များ ချမှတ်ရန် တိုက်တွန်းပြောဆိုသင့်ပါသည်။ ဤအစီအစဉ်များကို အရပ်ဖက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းများနှင့် ပူးပေါင်း၍ ပွင့်လင်းမြင်သာသော၊ တာဝန်ယူ တာဝန်ခံမှုရှိသော ချည်းကပ်မှုဖြင့် အကောင်အထည် ဖော်သင့်ပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံရှိ ပြည်သူများ၏အမြင်နှင့် အတွေ့အကြုံများကို၊ အရပ်ဖက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းများမှတစ်ဆင့် မှတ်တမ်းတင်ထားပြီး၊ ဖော်ထုတ်တင်ပြခဲ့ကြပါသည်။ တစ်ပြိုင်နက်တည်းတွင် နိုင်ငံတကာမိသားစုများက ဤအစီအစဉ်များကို စောင့်ကြည့်လေ့လာမှုပြုခြင်း၊ ကမကထပြုစေဆော်ပေးခြင်းများ ဆောင်ရွက်ခဲ့ကြပါသည်။ ဤသို့သော ရာဇဝတ်မှုများအတွက် တောင်းပန်မှုများနှင့် အသိအမှတ်ပြုမှုများသည် မရှိမဖြစ်လိုအပ်သည့် အဆင့်များဖြစ်ပါသည်။ ယခုသုတေသနပြုမှုများတွင် ပါဝင်ဆောင်ရွက်ခဲ့ကြသည့်သူများ၏ ထင်မြင်ချက်များကလည်း ဤအတိုင်းပင်ဖော်ပြပြောဆိုကြပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရ၏ စစ်မှန်သည့်လိုလားမှုရှိမှသာ၊ ဤရာဇဝတ်မှုများကို ဖော်ထုတ်ပြောဆိုနိုင်မည် ဖြစ်သည့်အတွက် အရေးကြီးသကဲ့သို့၊ သို့မှသာ ရေရှည်တည်တံ့မည့်အပြောင်းအလဲကို ဆောင်ကျဉ်းပေးနိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။ သို့သော်လည်း သူတို့က ဤချိုးဖောက်ကျူးလွန်မှုများအပေါ်ပထမစတင်အသိအမှတ်ပြုရမည်ဖြစ်ပြီး၊ အသွင်ကူးပြောင်းရေးကာလ တရားမျှတမှုလုပ်ငန်းများ အကောင်အထည်ဖော်ရန် သူတို့၏ တာဝန်ရှိမှုအပေါ်တွင်လည်း အသိအမှတ်ပြုရမည်ဖြစ်သည်။ တာဝန်ရှိသူများကို အပြစ်ပေးအရေးယူခြင်းနှင့် နှစ်နာရသို့ ကာယကံရှင်များအတွက် နှစ်သိမ့်ပေးမှုတို့ကို အာဏာရှိအစိုးရက တစ်ပြိုင်နက်တည်း ချိတ်ဆက်မှုရှိစွာ ဆောင်ရွက်ရမည်ဖြစ်ပြီး၊ သို့မှသာ မြန်မာပြည်သူများ၏ ဘဝများ၊ သက်မွေးဝမ်းကျောင်းလုပ်ငန်းများနှင့် ပုဂ္ဂိုလ်ရေးဆိုင်ရာ လုံခြုံမှုများ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာမည် ဖြစ်ပေသည်။

အသိအမှတ်ပြုရန်နှင့် ပြုပြင်ရန်

အလွတ်သဘော အမှန်တရားပေါ်ပေါက်ရေး စီမံချက်များနှင့် မြန်မာနိုင်ငံတွင် တရားမျှတမှု ပေါ်ထွန်းစေရေး

မြန်မာနိုင်ငံတွင် အမှန်တကယ် ပွင့်လင်းသည့်၊ တာဝန်ယူတာဝန်ခံမှုရှိသည့် အစိုးရတစ်ရပ် ဖြစ်ရန်ဆိုလျှင်၊ အတိတ်နှင့် လက်ရှိဖြစ်နေသည့် လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများအပေါ် ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းရန် မရှိမဖြစ် အရေး ကြီးပါသည်။ ယခုသုတေသန စာတမ်းတွင် မြန်မာပြည်သူများ၏ အတွေ့အကြုံများကို တင်ပြနိုင်ရန် ကြိုးပမ်းထားပြီး၊ လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှု ဧရိယာနယ်ပယ် ၃-ခုကို အလေးပေးဆောင်ရွက်ထားပါသည်။ ယင်းတို့မှာ- တရားမဝင်အကျဉ်းရုံးသတ်ဖြတ်မှုများ၊ နှိပ်စက်ညှဉ်းပမ်းမှုများနှင့် မြေယာသိမ်းပိုက်မှုများပင် ဖြစ်ပါသည်။

ယခုစာတမ်းတွင် (ND-Burma) ကွန်ရက်အဖွဲ့ဝင်အဖွဲ့အစည်းများ၏ သုတေသနများကို အသုံးပြုထားပါသည်။ ဤအဖွဲ့များသည် ကျွမ်းကျင်၍ သုတေသနပြုရာတွင်၊ မြန်မာနိုင်ငံရှိ ပြည်သူများနှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းရာတွင် အတွေ့အကြုံများစွာ ရှိကြသူများဖြစ်ပါသည်။ ယခုစာတမ်းတွင် ဖော်ပြသည့်တွေ့ရှိချက်များနှင့် သုံးသပ်ထားသည့် အတွေ့အကြုံ၊ ဖြစ်ရပ်များမှ နေ၍ အခြေခံ၍ အကြံပြုချက်များ ပြုထားပါသည်။

ယင်းအကြံပြုချက်များတွင် လူ့အခွင့်အရေး အခြေအနေကို တိုးတက်စေလိုသည့် အသွင်ကူးပြောင်းရေးကာလတရားမျှတမှု ဆိုင်ရာ အခြေခံမူများနှင့် အမျိုးသားပြန်လည်သင့်မြတ်ရေးအတွက် တိုက်တွန်းမှု၊ လွတ်လပ်သည့် ဒီမိုကရေစီရှိသည့် မြန်မာနိုင်ငံပေါ်ထွန်းလာစေရေး စသည့် အခြေခံမူများကို ထင်ဟပ်ဖော်ပြထားပါသည်။

NETWORK FOR HUMAN RIGHTS DOCUMENTATION - BURMA

GPO 315, Chiang Mai 50000, Thailand - Mobile: +66 (0) 8 196 159 92

office@nd-burma.org, www.nd-burma.org